

Stor Skallesluger i DOF-Storstrøm.

Projektet blev startet op i samarbejde med Landskabskontoret i Storstrøms amt, som i efteråret 1993 tog initiativ til opsætning af kasser i vores kystnære skove. Selve grundlaget herfor er de manglende hule træer, herunder også manglen af stynede popler langs levende hegn. De fleste skovejere efterlader ikke gamle træer som kan gå i forfald, i form af rådne grene og lign. der kan skabe de fornødne huller som fuglene kan bruge til æglægning.

Projekteringen har Biolog Lars Malmberg stået for og medlemmer af Dansk Ornitologisk Forening i Storstrøms amt, har sat kasserne op og tjekker hvert år hvordan det går med ynglefuglene. Der har været en lille udskiftning af medlemmerne siden starten med bla. Palle Nygård som drivkraft og i dag består gruppen af følgende: Sjælland: Jan Blichert-Hansen (Datsy koordinator), Steffen Flindt, Finn Jensen, Møn: Per Schiermacker-Hansen, Lolland-Falster: Lars Munk, Benny Steinmejer.

Projektet er finansieres af amtet og kasserne er lavet af det beskyttede værksted Hybenhøj i Næstved.

Fra starten af 2007 vil projektet overgå til DOFs lokalafdeling, som vil videreføre det.

Redekasserne

Kasserne er lavet efter anvisninger fra DOF'erne Hans Ole Matthiesen og Søren Bøgelund, som stod for projektet i 80'erne. Den er 70 cm høj, bunden måler 30x35 cm indvendigt og hullet er ovalt 15x20 cm. Vægten er ca. 18 kg. Som alle store, dybe kasser er de forsynet med en lem i den ene side. Det er nødvendigt for at kunne kontrollere kassen mere grundigt og om nødvendigt rense den f.eks. for golde æg. Forsiden er beklædt med kyllingetråd på indersiden fra bund til hul. Det skyldes, at ungerne jo skal forlade kassen blot 1-2 dage gamle og uden dette ville det ikke kunne lade sig gøre. Kassen er samlet således, at der er lidt luft imellem brædderne. Det er af hensyn til en lettere kontrol af, om den er beboet eller ej. Er den det, vil der være trængt små, lysegrå dun ud i disse revner og det kan tydeligt ses fra jorden. Dog skal lige nævnes at dunene kun ses der hvor fuglene ikke er blevet forstyrret. Nogle kuld bliver forladt inden Skalleslugeren får plukket dunene af og enkelte plukker meget få dun af. Det bedste resultat opnås ved at tjekke kasserne med stige. Kassen alene er dog ikke nok, da arten heller ikke samler redermateriale selv. Vi anvender et tykt lag træflis, som virker meget naturligt og ikke lader til at blæse ud.

Kasserne er ophængt i 5-7 m's højde i de yderste træer langs lavvandede kyster. Da ingen i projektet havde egne erfaringer med arten at trække på, måtte vi forestille os, hvordan den ville flyve til og fra kassen. Efter ynglesæsonen er vi blevet klogere. Indflyvningen foregår ved, at hunnen kommer flyvende i lav højde, og stiger stejlt på det sidste stykke op til kassen. Derved taber hun megen fart og kan lande direkte i hullet med fødderne. Meget elegant. En hun, som mod sædvane røg af ved kontrol, var i stand til at dreje 90 grader til højre på under 2 m pga grene foran kassen. Vores hidtidige kendskab til arten, som en der flyver lige ud meget hurtigt, gjorde det svært for os at forestille os en sådan tilpasningsevne. Det har derfor også overrasket os, at den går uden om de mest frit hængende kasser midt på en åben stamme. Den foretrækker kasser ophængt halvt skjult f.eks. under en stor gren. Selv gamle kasser ophængt midt i trækronen med grene lige foran kassen har været beboede i år. Enkelte steder på Sjælland hænger kasserne inde i skoven f. eks langs en å eller en eng. På Møn hænger flere af de beboede kasser ikke ud til vandet, men langs enge og det accepteres altså også.

Arten holder meget af at raste parvist på store sten ud for kassen om foråret. Her tilbringer de lang tid og det er givetvis vigtigt for pardannelsen og valg af yngleplads. Det er dog ikke en tvingende nødvendighed, da enkelte lokaliteter er uden sten udfor.

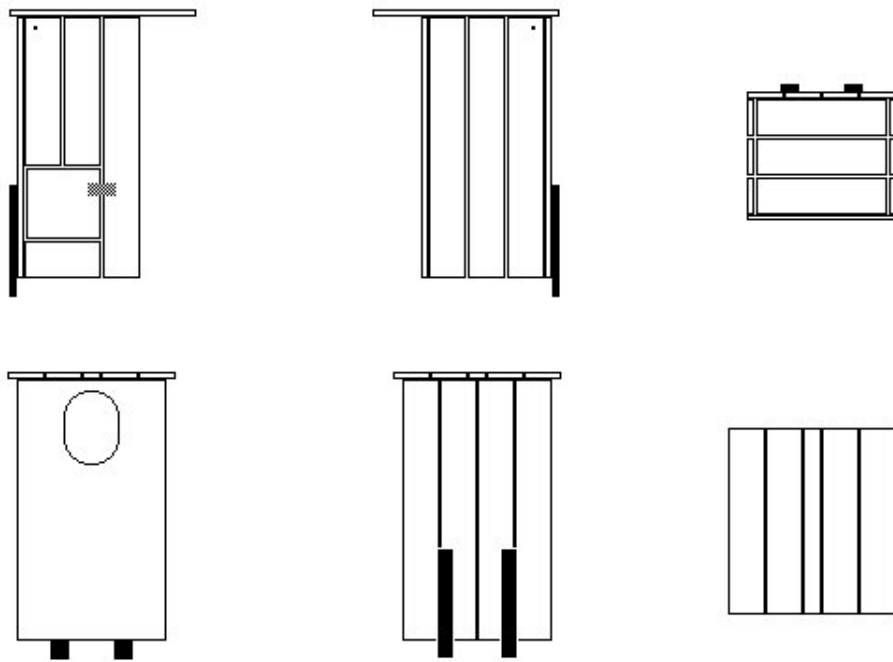
Arten er ikke territorial og mange steder hænger beboede kasser med 100-200 m imellem sig. Ved Vemmetofte, hvor bestanden er meget tæt bliver ungerne da heller ikke på lokaliteten efter de har forladt kassen. Steffen var således heldig at overvære et kuld forlade kassen. En for en dumpede de ud fra kassen og da alle var kommet ud, gik de i samlet flok ud i vandet og svømmede væk vinkelret på kysten, indtil de var ude af syne. Ved besøg på lokaliteten midt i juni, da alle kuld var klækkede, var det ikke til at få øje på et eneste. Kysten her er meget åben og med mange rastende måger. Måske det er disse forhold, der får fuglene til at søge andre steder hen, men vi ved ikke hvortil.

Det praktiske arbejde med ophængning af kasserne har været meget tidskrævende og ganske hårdt. Det har dog lettet arbejdet betydeligt, at vi har mødt så stor interesse og hjælpsomhed fra skovejernes side. Alle steder har vi således fået lov til at køre i skoven. Vores gruppen har typisk ophængt 6-8 kasser på en dag. Den megen transport rundt til områderne og det at orientere sig i en mere eller mindre ukendt skov tager sin tid. Det har også vist sig fornuftigt at kikke grundigt på flere træer inden man hænger en kasse op. Kassens levetid forventes at være 15-20 år, så det betaler sig at finde et træ, hvor den falder naturligt til. (Det har vist sig at kasser lavet med front og bagside samt låge af krydsfiner kun holder i mindre end 10 år). Træet må heller ikke blive skjult af opvoksende buske eller falde i vandet pga havets erodering af kysten. Herefter kan selve ophængningen klares på 15-20 minutter. Kassen hejses op på plads fra jorden og bliver bundet fast med nylonreb. Støttelister på bagsiden af kassen gør, at kassen ikke rutscher frem og tilbage. Denne ophængningsteknik betyder at træet kan vokse videre uden at blive beskadiget.

Efterlysning

For at samle mest mulig viden om arten som dansk ynglefugl, efterlyser vi nye og gamle observationer af fugle fra maj til august fra hele landet. Det gælder både ynglefund, enlige fugle og flokke. Interessant er det f.eks. hvor hannerne bliver af efter de har forladt den rugende hun i løbet af maj og hvor opholder hunnen sig med ungerne. Det er nemlig kun de par, som har opgivet at yngle, som kan ses sammen i juni/juli. Oplysningerne vil også kunne give idéer til fremtidige kasseopsætninger.

Tekst og tegning Palle Nygård og Finn Jensen

Figur 1. Ophængning og mål findes i teksten ovenfor.

Stor Skallesluger hun på vej ud af kassen

Kassetjek ved Vemmetofte januar 2006 - foto: Finn Jensen

18 æg i rede ved Vemmetofte - foto: Finn Jensen

Steffen Flint tjekker kasse Strandegård - foto: Finn Jensen